

[Udenrigsministeren.]

stændig klar over dens rækkevidde; der må ikke kunne rejses diskussion eller debat siden om, hvad hensigten og hvad meningen er med den beslutning, som bliver taget, thi her bevæger vi os på meget betydningsfulde og meget alvorlige forfatningsretlige spørgsmåls område.

Der tales i dette forslag om Danmarks statsretlige forhold. Det er omtrent enslydende med udtrykket „de bestående statsretlige forhold“ i grundlovens § 18. Måske er det denne grundlovsbestemmelse, der har været i de ærede medlemmers tanke, da forslaget blev formuleret. Grundlovens § 18 bestemmer, som ærede medlemmer vil vide, at kongen ikke uden rigsdagens samtykke kan erklære krig eller slutte fred, indgå eller ophæve forbund eller handelstraktater, afstå nogen del af landet eller indgå nogen forpligtelse, som forandrer de bestående statsretlige forhold.

Men hvad der i vore dage skal forstås ved udtrykket „de bestående statsretlige forhold“, er omstridt. Bestemmelsen blev indført i fællesforfatningen af 2. oktober 1855, og det må antages, at reglen i første række tog sigte på forholdene i hertugdømmerne. Der måtte ikke uden rigsdagens samtykke ændres noget i de bestående statsforfatningsretlige forhold i monarkiet. Selvom dette særlige forhold ikke længere findes, er reglen blevet stående i de siden da givne grundlove, men må i vore dage fortolkes anderledes, formentlig som tagende sigte på traktatmæssige forpligtelser, der kræver en ændring af den bestående lovgivning, således at kongen ikke uden rigsdagens samtykke endeligt kan afslutte eller tiltræde nogen traktat, der til sin gennemførelse kræver lovgivning.

Det fremsatte forslag til beslutning har imidlertid en anden formulering og må vel derefter fortolkes på grundlag af sit eget indhold. Når der i forslaget tales om „Danmarks statsretlige forhold“, vil det efter ordene kunne forstås som ensbetydende med forfatningsretlige forhold, således at forslaget altså kun skulle tage sigte på reglerne for de øverste statsmyndigheders organisation og virksomhed.

Men hvad enten nu den ene eller den anden forståelse har været tilsigtet, er det alt andet end klart — hvad en sådan vedtagelse her i tinget naturligvis bør være —, hvad der menes med en regeringshandling, der indebærer mulighed for at øve indflydelse på „Danmarks statsretlige forhold“. Det kan således også omfatte rent indrepolitiske forhold. En regeringsbeslutning

om til eksempel at fremsætte et forslag til en ændring i valgloven er efter en bogstavelig forståelse af forslagets ord en regeringshandling, der indebærer mulighed for at øve indflydelse på de statsretlige forhold. Men det er dog næppe forslagsstillernes mening, at regeringen på forhånd skal gå til rigsdagen og indhente samtykke til at fremsætte et sådant forslag.

Det er derfor naturligst at holde sig til den konkrete situation, som har været udgangspunktet for forslaget, og som nu søges — således må jeg forstå det — indpasset i en generel formulering. Dels er det givet, at denne generelle formulering, således som jeg har påvist det, dækker et langt større område, end man har tænkt på, dels kan der jo være delte meninger om, hvorvidt regeringens principielle tilslutning til planen om den fælles forsvarsstyrke har øvet indflydelse på Danmarks statsretlige forhold eller dog har indebåret mulighed derfor.

Hvis man fortolker udtrykket „Danmarks statsretlige forhold“ i overensstemmelse med udtrykket i grundlovens § 18 „de bestående statsretlige forhold“, tager forslaget sigte på traktater, der til deres gennemførelse kræver lovændring, idet dette er den almindelige fortolkning af udtrykket i grundlovens § 18. Den principielle tilslutning til planen om en fælles forsvarsstyrke krævede imidlertid ikke nogen lovændring, selvom det naturligvis åbent må erkendes, at den daværende regerings tilslutning til denne plan indebar en mulighed for at øve indflydelse på Danmarks statsretlige forhold, forsåvidt som det jo ikke kan udelukkes, at regeringen før eller siden i forbindelse med planen vil forelægge rigsdagen forslag om ændring i den gældende lovgivning og herunder naturligvis specielt værnepligtsloven.

Men er det nu, ærede forslagsstillere, ikke vanskeligt — og man må også spørge, med hvilken hjemmel — at knæsette det princip, at regeringen i forhandlinger med udlandet skulle være afskåret fra uden forudgående beslutning af rigsdagen at foretage handlinger, der indebærer mulighed for at øve indflydelse på Danmarks statsretlige forhold. Bestemmelsen om regeringens pligt til at forelægge rigsdagen regeringshandling på det udenrigspolitiske område findes i grundlovens § 18, hvor det foreskrives, at regeringen skal have rigsdagens samtykke for at kunne indgå en forpligtelse, hvorved de bestående statsretlige forhold forandres. Det er unægtelig noget helt andet end regeringshandling,